

Plan for informasjonsskilt i Fredrikstad kommune

Vedtatt av bystyret 21.03.2024

Innhold

1	HENSIKT MED PLANEN	2
1.1	BAKGRUNN	2
1.1.1	<i>Avgrensning</i>	<i>2</i>
1.1.2	<i>Definisjon av informasjonsskilt</i>	<i>3</i>
2	MÅL OG FØRINGER FOR INFORMASJONSSKILT	4
2.1	MÅLSETTING	4
2.2	LOVER OG FORSKRIFTER	4
2.3	OVERORDNEDE RETNINGSLINJER FOR INFORMASJONSSKILT	5
2.4	GRAFISK PROFIL	5
2.4.1	<i>Logo</i>	<i>5</i>
2.4.2	<i>Typografi og fargekontraster</i>	<i>6</i>
2.5	PLASSERING AV INFORMASJONSSKILT	7
3	ULIKE TYPER INFORMASJONSSKILT	8
3.1	SKILTING I SENTRUMSOMRÅDENE	8
3.1.1	<i>Veivisningsskilt for turister og besøkende i sentrum/sentrumsområdene</i>	<i>9</i>
3.1.2	<i>Navneskilt av plasser</i>	<i>9</i>
3.2	SKILTING PÅ FERGESTEDENE	9
3.3	SKILTING I OG VED FRILUFTSLIVSOMRÅDER	10
3.4	VELKOMMEN TIL FREDRIKSTAD	10
3.5	GJESTEHAVN	10
3.6	ANLEGGSSKILT	10
3.7	SKILT I KULTURMILJØ	11
3.7.1	<i>Skilt i Gamlebyen og Isegran</i>	<i>11</i>

1 Hensikt med planen

1.1 Bakgrunn

Fredrikstad kommune har utarbeidet en skiltplan for utendørs informasjonsskilt uten tilknytning til offentlige bygg. Planen har til hensikt å sikre at informasjonsskilt har en helhetlig og tydelig utforming, for både kommunens innbyggere og besøkende.

Skilt er med på å gi Fredrikstad kommune et visuelt uttrykk, og har en viktig funksjon i det offentlige rom. Planen skal sikre overordnede retningslinjer for informasjonsskilt, for å sikre designmessig kvalitet og helhet i Fredrikstad kommune.

For innbyggere og besøkende betyr det at alle informasjonsskilt har et fellespreg, og dermed er lettere gjenkjennelig. Dette vil legge til rette for en effektiv kommunikasjon mellom Fredrikstad kommune, innbyggere og besøkende. Det framgår av planstrategi 2021–2023 at det skal lages en plan for informasjonsskilt. Planen er ikke en rullering, men ny av sitt slag.

1.1.1 Avgrensning

Planen gjelder for kommunale informasjonsskilt på kommunal grunn. Dette omfatter også informasjonsskilt satt opp av lokalsamfunnsutvalg, da disse har en formell tilknytning til kommunen. Private skilt er ikke omfattet av planen, men kan være søknadspliktig, jmf punkt 18.1 i kommuneplanens arealdel.

Fredrikstad kommune kan stille krav til utforming av skilt i tråd med denne planen, der kommunen er samarbeidspartner eller bistår med tilskudd til å sette opp skilt.

Planen gjelder ikke skilt av midlertidig karakter, som er satt opp i forbindelse med forskjellige arrangementer eller aktiviteter. Slike midlertidige skilt må følge sin egen profil og er ikke omfattet av denne planen. Anleggsskilt er omfattet, da dette skal ha lik utforming uavhengig av bygge- og anleggsprosjekt.

Trafikkskilt langs kommunale veier, samt fylkes- og riksveier, er heller ikke omfattet. Trafikkskilt følger egne bestemmelser gitt i vegtrafikkloven og skiltforskriften. Skilting i forbindelse med hovednett for sykkel omfattes ikke av planen, se Fredrikstad kommunes sykkelplan.

1.1.2 Definisjon av informasjonsskilt

Skilt er fysisk og/eller annen innretning for montering, plassering, klebing eller på annen måte synliggjøring av fast eller utskiftbart budskap.

Informasjonsskilt benyttes til å formidle informasjon og omfatter både retningsskilt (utstyrt med piler og viser retning til et område eller severdighet), stedsskilt (markerer tilstedeværelse) og opplysningsskilt (forklarer en eller annen sammenheng).

2 Mål og føringer for informasjonsskilt

2.1 Målsetting

Planen inneholder retningslinjer for design av informasjonsskilt i Fredrikstad kommune, i tillegg til plassering og størrelse av informasjonsskilt.

Planen skal:

- Sikre en designmessig kvalitet på informasjonsskiltene.
- Bidra til fellespreg blant kommunens informasjonsskilt.
- Sikre standardisering og forenkle arbeidet med skilting i kommunen.
- Sikre at skilting i kulturhistoriske miljøer skal ivareta stedsidentitet og underbygge områdets særpreg.

Planen skal videre ivareta prinsippet om universell utforming, trafiksikkerhet og en estetisk god utforming av skilt i felles omgivelser og offentlige rom, i samsvar med plan- og bygningsloven.

2.2 Lover og forskrifter

All skilting i Fredrikstad kommune skal tilfredsstille følgende lovkrav:

- Plan- og bygningsloven (pbl)
- Vegloven § 33
- Naturmangfoldsloven
- Kulturminneloven

Det framgår av plan- og bygningsloven § 20-1 at plassering av skilt og andre reklameinnretninger omfattes av byggesaksbestemmelsene i loven.

Fredrikstad kommune henviser i kommuneplanens arealdel til krav som gjelder oppsett av skilt og reklame. Her presiseres det at alle skilt over én kvadratmeter er søknadspliktig, med unntak av fastmonterte veggskilt inntil 1,0 kvadratmeter og midlertidige skilt, som anleggsskilt eller skilt i forbindelse med arrangement. Det skal søkes til kommunens bygningsmyndigheter. Under følger et utklipp fra kommuneplanens arealdel:

18 Skilt og reklame

jf. pbl. § 11-9 nr. 5

18.1 Søknadsplikt

Innen hele kommunen kan skilt, reklameinnretninger og lignende ikke settes opp uten at kommunen har gitt tillatelse etter søknad etter pbl § 20-1 i).

Unntatt fra søknadsplikten er fastmonterte veggskilt inntil 1,0 kvm og sporadisk reklame i forbindelse med arrangementer og lignende.

18.2 Krav til utforming

- a) Skilt- og reklameinnretninger må ikke virke skjemmende eller sjenerende i seg selv, i forhold til omgivelsene eller for trafikken. Reklameflaggstenger og løsfotreklame utenfor sentrumsområdene er ikke tillatt.
- b) Tillatelse kan gis permanent, eller for et begrenset tidsrom. Ved søknad om skilt eller reklame kreves framlagt fasadetegning som viser plassering og størrelse.
- c) Skilt og reklameinnretninger bør utføres slik at de tilfredsstiller rimelige skjønnhetshensyn både i seg selv og i forhold til omgivelsene. Skjemmende farger og utførelse er ikke tillatt og kan kreves endret. Ved plassering av skilt og reklame utvendig på bygning, innhegning eller lignende bør skiltets utforming, farge og plassering innpasses og underordnes byggverkets fasade. Skilt og reklameinnretninger bør tilpasses bygningsmiljøet i området. I områder med verneverdig bebyggelse, og i områder med verdifullt landskap kan kommunen stille krav til utforming og utførelse.
- d) I boligstrøk er takreklame, lysreklame og store reklameinnretninger ikke tillatt. Mindre reklamer som tjener strøket kan tillates. Reklamer som sjenerer boliger kan forbys.
- e) Markiser, skilt og andre innretninger ut over fortau eller annen offentlig grunn bør ikke anbringes slik at ferdselen hindres eller omgivelsene utsettes for fare.

2.3 Overordnede retningslinjer for informasjonsskilt

Planen angir overordnede retningslinjer for informasjonsskilt, for å sikre et helhetlig utseende på informasjonsskiltene i Fredrikstad kommune.

- Skiltingen skal være ensartet og helhetlig.
- Skiltingen skal være lett å forstå, opplysende og gjenkjennelig.
- Skiltingen skal ha god kvalitet, og samsvare med profilhåndbok for Fredrikstad kommune.
- Skiltingen skal være fleksibel, og kunne tilpasses ulike behov og endringer av disse.
- Krav til universell utforming skal etterfølges. Skiltene må plasseres på et synlig sted, og det bør være mulig å komme inntil skiltet for fotgjengere og rullestolbrukere.
- Alle skilt skal vedlikeholdes.

Retningslinjer for informasjonsskilt skal gjennomgås jevnlig, blant annet for å sikre at disse er i tråd med kommunens grafiske profil og regler for universell utforming.

2.4 Grafisk profil

Det skal være en tydelig grafisk profil på Fredrikstad kommunes informasjonsskilt. Den grafiske profilen har til hensikt å gjøre all kommunikasjon til innbyggere og besøkende mer enhetlig, tydelig og forståelig, parallelt med at informasjonen skal gli inn i omgivelsene på en estetisk måte.

2.4.1 Logo

Fredrikstad kommunes logo består av kommunevåpenet og kommunenavnet, gjengitt i riktig typografi og forhold. Dette framgår av profilhåndbok for Fredrikstad kommune.

Det er utformet to varianter av logoen, og utover disse er det ikke anledning til å forandre posisjon eller forhold mellom våpenskjold og skrift. Men om behovet er der kan de benyttes i sort/hvitt.

Kommunens skilt skal, der dette er naturlig, ha kommunevåpenet plassert synlig, enten med eller uten kommunenavnet. Fortrinnsvis skal kommunevåpenet også inkludere kommunenavnet. På den måten er det tydelig hvem som har ansvar for skiltet.

**FREDRIKSTAD
KOMMUNE**

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Dersom skiltet skal ha banner, i tillegg til logo, skal en av kommunens hovedfarger – blå, rød eller grønn – benyttes. Disse fargene er koblet opp mot kommuneplanens samfunnsdel, bærekraftsmålene og profilhåndbok for Fredrikstad kommune.

2.4.2 Typografi og fargekontraster

Det stilles krav til kontrast mellom skrift og bakgrunn på skilt. Like viktig er det at skriftens størrelse er tilpasset de som skal lese informasjonen. Skriften skal derfor være av en slik størrelse at den kan leses av mennesker med normalt syn og at hovedbudskapet til skiltet skal kunne leses noe på avstand.

Av hensyn til universell utforming stilles det krav til fargekontraster mellom bokstaver og bakgrunnsfarge, i tillegg til typografi. På den måten får man god lesbarhet på kommunens skilter, som har til hensikt å ivareta flest mulig. God kontrast mellom tekst og bakgrunn er viktig for lesbarhet da det hjelper leserne til å fokusere, skille objekter fra hverandre og oppfatte dybdeavstand.

For å bidra til et tydelig uttrykk på kommunens skilt er det viktig å benytte fonter som er tilpasset Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) sine retningslinjer for universell utforming. DIFI vektlegger følgende:

- Skriftypen må være uten seriffer.
- Fontsnittet skal være åpent.
- Fontsnittet skal ha lik strektykkelse i overgangene.
- Fontsnittet skal ha god over-/underlengde.

Skriftypen som benyttes på informasjonsskilt skal være i henhold til kommunens profil, fortrinnsvis skriftypen Arial. Det er også i kommunens grafiske profil (profilhåndboken) definert noen andre skrifttyper som kan benyttes. Det er viktig at skriftypen er lett å lese.

På flere av kommunens informasjonsskilt er det aktuelt å angi informasjonen på engelsk. Engelsk skal komme etter at informasjonen er angitt på norsk.

2.5 Plassering av informasjonsskilt

Informasjonsskiltene kan enten festes på et frittstående element, eller i seg selv være frittstående. Skiltene skal som hovedregel være en fast installasjon, hvor rammen forankres godt i bakken. Skilt på løs fot som plasseres på fortau, i kjørebane eller på veikanten er forbudt.

Det følger av krav fra plan- og bygningsloven at skilt- og reklameinnretninger omfattes av byggesaksbestemmelsene, jf. § 20-1. Det er egne regler for inngrep i kulturhistoriske miljøer, som kan medføre at det ikke er anledning til å ha fast installasjon, se eget kapittel 2.7.

Skilthøyde målt i overkant bør ikke overstige 2,0 meter fra bakkenivå. Underkant bør være minimum 0,7 meter fra bakkenivå. Skiltet må plasseres på et godt synlig sted, hvor skiltet ikke skjules av beplantning, brøytekanter eller annet.

Det er særlig viktig med tanke på universell utforming at skiltene plasseres slik at de ikke er til hinder for allmenn ferdsel. Området skiltet plasseres bør være et oversiktlig sted.

3 Ulike typer informasjonsskilt

Fredrikstad kommune har mange typer informasjonsskilt, som ikke har noen tilknytning til offentlige bygg. Informasjonsskiltene kan kategoriseres etter hvor de er plassert, og hvilken type og mengde av informasjon som skal formidles på skiltet. Typer av informasjonsskilt omtales i dette kapitlet, men dette er ikke en uttømmende oversikt.

Alle skilttypene skal følge de overordnede retningslinjene for informasjonsskilt, som følger av kapittel 1. Det er likevel noen særskilte føringer som gjelder for de spesifikke skilttypene, fordi det er ulike typer informasjon som formidles. Dette krever forskjellig utforming.

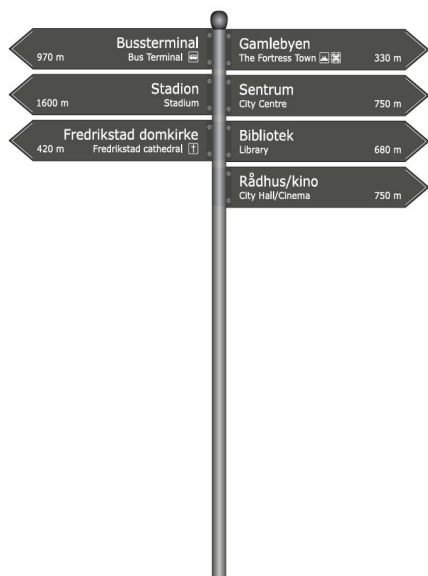
3.1 Skilting i sentrumsområdene

Fredrikstad sentrum skal for byens innbyggere og besøkende være en visuell positiv opplevelse. Det skal være et helhetlig samspill mellom skilt og de øvrige elementene i byen.

Byen er full av aktiviteter og det kan være aktuelt å informere om disse aktivitetene, ved bruk av midlertidige skilt. Skilt som er av midlertidig karakter, eksempel knyttet til et spesielt arrangement, er ikke omfattet av denne planen.

3.1.1 Veivisningsskilt for turister og besøkende i sentrum/sentrumsområdene

Disse skiltene skal være en frittstående installasjon i nærheten av sentrale knutepunkter i sentrum.

Veivisningsskiltene kan kategoriseres i to typer.

Et veivisningsskilt som kommunen har, viser oversikt over vennskapsbyer. Et annet type veivisningsskilt skal fortelle hvilken retning og avstand det er til ulike knutepunkter og turistdestinasjoner, som for eksempel bussterminalen, Fredrikstad domkirke, rådhuset, Gamlebyen med mer. Informasjon skal formidles på både norsk og engelsk.

Disse skiltene skal ha mørk bakgrunn og hvit skrift. Dette er i tråd med universell utforming om klare fargekontraster mellom bokstaver og bakgrunnsfarge.

Gamlebyen har veivisningsskilt. Disse skiltene er sorte og designet for å passe det kulturhistoriske miljøet.

3.1.2 Navneskilt av plasser

Navneskilt av plasser skal ha standardskilt, med mørk bakgrunn og hvit skrift. Det er utviklet et eget kommunalt skilt for slike plasser. Det er høsten 2021 etablert egne skilt for Hans Nielsen Hauges plass og Svein Bendik-brua.

3.2 Skilting på fergestedene

Byfergene i Fredrikstad har over de siste årene utvidet sin drift og sine ruter. Det er mange passasjerer som daglig benytter fergene som framkomstmiddel, og fergene er populære blant byens turister. I den forbindelse er det blitt stadig viktigere med informasjon på/ved fergestedene, både hva gjelder rutetider og annen viktig informasjon for fergenes passasjerer.

Ved hvert fergested bør det være et stort hovedskilt, som er en fast installasjon. Størrelsen på skiltet skal være lik ved hvert fergested i kommunen. Hovedskiltet skal inneholde informasjon om rutetider, sikkerhetsinformasjon, reiseinformasjon, kart med mer.

Informasjonen skal formidles både på norsk og engelsk. Informasjonen bør være inndelt i ulike bokser. Hensikten med dette er at kommunen på den måten kan bytte ut enkelte deler av informasjonen ved eventuelle endringer. Et eksempel på type informasjon som må byttes ut er rutetider. Her vil det være behov for å bytte ruteinformasjon to til fire ganger i året.

Utover et stort hovedskilt ved hvert fergested, bør det også være plass til andre typer skilt i nærheten av/ved fergestedene.

- Forbudsskilt – enkeltstående skilt som gir et forbud der og da.
- Opplysningsskilt – regler, annen generell informasjon med mer.

3.3 Skilting i og ved friluftslivsområder

Fredrikstad kommune har mange flotte friluftslivsområder, som er attraktive for både innbyggere og andre besøkende. Det er flere typer av informasjonsskilt som kan plasseres i friluftslivsområdene, og disse vil ha ulik utforming avhengig av funksjon og hensikt med skiltingen.

Under følger opplisting av skilt som kommunen har utplassert i friluftslivsområder:

- Orienteringsskilt gir oversikt over friluftslivsområdet.
Skiltet plasseres lett synlig og tilgjengelig, gjerne ved inngangen til friluftslivsområdet.
Hensikten med skiltet er å angi informasjon om det aktuelle friluftslivsområdet, samt et kart over området.
- Glommastien markeres med stolper.
- Informasjonsskilt ved kommunens dammer.
Skiltene opplyser om navn på dammen, dameier og kontaktopplysninger. Dette følger av krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).
- Øvrige informasjonsskilt om kommunens parker, grøntområder med mer.

Det er også andre aktører i Fredrikstad kommune som har finansiert og utplassert skilt i friluftslivsområder. Dette kan eksempelvis være skilt plassert ut av lokalsamfunnsutvalg.

3.4 Velkommen til Fredrikstad

Fredrikstad kommune har, ved innfartsårene til Fredrikstad, skilt hvor det står «Velkommen til Fredrikstad». Skiltene skal markere at man kjører inn til Fredrikstad by, og det skal være store tydelige bokstaver, i tillegg til kommunevåpenet.

3.5 Gjestehavn

Det er mange turister og innbyggere som besøker sentrumsområdene i Fredrikstad med båt, spesielt i sommermånedene. Gjestehavnene i Fredrikstad eies også av eksterne aktører, i tillegg til kommunen. Det er derfor viktig med god dialog med eksterne aktører om utplassering av skilt ved gjestehavn.

Det er viktig at båtbesøkende får god informasjon relevant for deres bruk av gjestehavnen, enten de er på en kort eller lang visitt. Gjestehavnen i Fredrikstad har både faste stasjonsplasser og korttidsplasser til båter. Ved gjestehavnen langs bryggepromenaden er det utplassert et skilt. Skiltet er en fast installasjon, hvor informasjonen formidles både på norsk og engelsk.

Skiltet inneholder nyttig informasjon om tilgjengelige fasiliteter, havneavgift og betaling.

3.6 Anleggsskilt

Det gjennomføres flere bygge- og anleggsprosjekter i Fredrikstad kommune, og i forbindelse med disse prosjektene skal det settes opp skilt. Skiltene skal ha lik utforming, uavhengig av type bygge- og anleggsprosjekt. Anleggsskilt kan i hovedsak klassifiseres i tre typer: Etablering av nybygg, rehabilitering av eksisterende bygg, og anleggsplasser for vei, vann og avløp.

Det kan lempes på de estetiske kravene for skilt som oppføres i tilknytning til bygge- og anleggsarbeider. Skiltet er tidsbegrenset til gjennomføringen av dette arbeidet. Slike skilt skal gi opplysninger om aktørene i byggeprosjektet, og være godkjent av vegmyndighet der trafiksikkerheten kan være berørt.

Hvis det er skilting langs vei må det følge håndbok N301, Statens vegvesen.

Skiltene skal tydelig vise at det er Fredrikstad kommune som er byggherre. Fredrikstad kommunes logo og anleggets navn skal tydelig markeres, og stå øverst.

Skiltet skal angi informasjon om:

- Hva prosjektet skal utføre av arbeid
- Anleggsperioden
- Ansvarlig entreprenør
- Ansvarlig for prosjektering og byggeledelse
- Illustrasjon av anlegget og/eller kart over anleggsområdet der dette er relevant

Hensikten er å informere innbyggerne om hva kommunen arbeider med.

Skiltet er midlertidig, og det tas sikte på en plassering som gjør det enkelt for forbipasserende å lese. Det må være mulig å komme seg lett fram til skiltet, og det skal ikke være til hinder for publikum.

3.7 Skilt i kulturmiljø

Ved skilting i vernede områder konsulteres byantikvaren. Hva som er vernede områder kan sjekkes i kommunes kulturminnekart. Dette gjelder mange områder i kommunen, inkludert Gamlebyen, Isegran, Vaterland og Kongsten fort (fortet er fredet) med flere. Vern medfører at selv små inngrep kan være søknadspliktig. Alle inngrep i fredede bygninger er søknadspliktige, også om det kun er montering av et skilt. For automatiske fredede kulturminner (fra før reformasjonen, slik som arkeologi og kirker) gjelder egne bestemmelser i kulturminneloven, og at det ikke er lov med tiltak som skjemmer kulturminner. Dette følger av § 3, som gjelder forbud mot inngrep i automatisk fredede kulturminner.

«Blå skilt», for å markere kulturhistorie, er en landsdekkende løsning og er ikke omfattet av denne ordningen.

3.7.1 Skilt i Gamlebyen og Isegran

Gamlebyen og Isegran er et historisk miljø med mye fredet og vernet bebyggelse. Det bestrebes at skilting i Gamlebyen og Isegran skal ta hensyn til kulturmiljøet med særskilt utforming. De skal ikke være større enn nødvendig, men selvfølgelig lesbare.

Det skal, så langt som mulig, brukes mørk bakgrunn, fortrinnsvis mørk grønn, eventuelt sort eller rødbrun. Skiltene skal ikke skjemme byrommet, og kreve så lite inngrep i eldre materialer i vei og vegg som mulig. Inngrep i eldre materialer eller grunnen forutsetter kontakt med byantikvar i forkant, og kan være omfattet av søknadsplikt.

Trafikkskilt i Gamlebyen er særskilt utformet, for å ivareta kulturmiljøet. Det framgår av reguleringsplanen for Gamlebyen og omegn at alle utendørselementer, som blant annet skilt, ikke kan settes opp og endres uten godkjenning fra bygningsmyndighetene.

Informasjonsskiltene i Gamlebyen er utplassert av både kommune, Forsvarsbygg og andre private aktører. De eldre skiltene i messing inngår i kulturmiljøet og skal ikke fjernes.

FREDRIKSTAD KOMMUNE